

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และการเพาะเห็ดหอม ของเกษตรกรผู้เพาะเห็ดหอมในจังหวัดเชียงใหม่ 2) ผลการเปิดเขตการค้าเสรี ไทย-จีน ที่มีต่อเกษตรกรผู้เพาะเห็ดหอมในจังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบแล้ว ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เพาะเห็ดหอมในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 88 ราย ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยมีดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว และจบการศึกษาในระดับมัธยมต้นเท่านั้น มีประสบการณ์ในการเพาะเห็ดหอมเฉลี่ย 5 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน จำนวนแรงงานที่ใช้เพาะเห็ดหอมเฉลี่ย 4 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 3 ไร่ มีรายได้จากการเพาะเห็ดหอมเฉลี่ย 423,682 บาทต่อปี และเป็นสมาชิกกลุ่ม องค์กร ในสถาบันท้องถิ่น มีโรงเรือนที่ใช้เพาะเห็ดหอมเฉลี่ย 1 โรง จำนวนก้อนเห็ดหอมที่ใช้เพาะเฉลี่ย 22,814 ก้อนต่อปี

ผลที่เกิดขึ้นจากการเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน ที่มีต่อเกษตรกรผู้เพาะเห็ดหอมในแต่ละด้าน พบว่า

1) ผลด้านกระบวนการผลิต ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า การเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน ส่งผลให้ต้องลดปริมาณการเพาะเห็ดหอมลง เนื่องจากเห็ดหอมมีราคาถูกลง และตลาดรับซื้อน้อยลง ส่วนต้นทุนการขนส่งที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากต้องขายและนำส่งเห็ดหอมให้แก่พ่อค้าคนกลางด้วยตนเองเพิ่มขึ้น และมีต้นทุนวัสดุเพาะและค่าแรงงานที่เพิ่มขึ้น

2) ผลด้านการตลาด ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ยอมรับว่า การเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน ได้ส่งผลอย่างอึดต่อราคาของเห็ดหอม เนื่องจากมีการนำเข้าเห็ดหอมราคาถูกจากจีน ส่งผลให้ต้องปรับราคาเห็ดหอมลงเพื่อให้แข่งขันได้ ประกอบกับพ่อค้าที่เคยรับซื้อเห็ดหอมจากฟาร์มของเกษตรกรได้หันไปรับซื้อเห็ดหอมจากจีนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรต้องประสบปัญหาการขายเห็ดหอมเอง ราคาขายถูกลง แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรยังคงมีการรวมกลุ่มกันเหมือนเดิมเพื่อสร้างความเข้มแข็ง

3) ผลด้านเศรษฐกิจ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า การเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน ได้ส่งผลต่อด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยผลที่เกิดขึ้นเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกันคือการที่เห็ดหอมราคาถูกจากจีนได้ทะลักเข้าสู่ตลาด ทำให้ต้องปรับราคาเห็ดหอมลงเพื่อให้แข่งขันได้ ส่งผลให้มีรายได้ที่ลดลง ทำให้เงินทุนหมุนเวียนประจำวันลดลงตามไปด้วย ทำให้ขาดสภาพคล่องเป็นผลให้ต้องประสบกับภาวะการเป็นหนี้สินเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้องกู้ยืมเงินทั้งในและนอกระบบเพื่อนำมาใช้จ่ายและลงทุนประกอบอาชีพอื่น ส่วนปัญหาเงินลงทุนยังคงเท่าเดิมเนื่องจากไม่ขยายโรงเพาะเห็ดหอมเพิ่ม

4) ผลด้านคุณภาพชีวิตและสังคม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า การเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน ได้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและสังคมคือการที่เห็ดหอมมีราคาถูกลง ทำให้มีรายได้ลดลง เป็นสำคัญ ประกอบกับต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้นในทุกๆ ด้าน ทำให้ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตและสังคมที่ลดลงในทุกด้าน เช่น การใช้จ่ายประจำวันลดลง การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมลดลง การใช้เวลาวางกับครอบครัวน้อยลง เพราะต้องเอาเวลาดังกล่าวไปหารายได้อื่นเสริม และทำให้โอกาสศึกษาต่อของบุตรหลานลดลง

The objectives of the study were 1) to identify the socio-economic status of shiitake mushroom farmers in Chiangmai province and their mushroom production; and 2) to determine the effect of Sino-Thai Free Trade Area establishment on shiitake mushroom production. The Data were collected by interview schedule from 88 samples of shiitake mushroom producers, and analyzed by SPSS for Windows.

The findings showed that most of the mushroom producers were married, male, an average age of 42 years old, secondary school graduates, and with 5 years of experience in shiitake mushroom production. The average household members were 3 person, with an average numbers of labors of 4 persons and 3 rais of land possession. The income from the mushroom production was 423,682 baht per year and they had one culture house each. An average numbers of shiitake mushroom cultivating spawn used for the production was 22,814 block.

Results of the study revealed the effect of Sino-Thai Free Trade Area establishment on shiitake mushroom farmers as follows.

1) The farmers had to decrease the mushroom production because of its low price and low demand. Also, it was costly since they had to sell the mushroom to middlemen and because of the high price of production materials as well as labor cost.

2) The price of shiitake mushroom imported form China is lowers than that of domestic one. This caused middlemen prefer to purchase the mushroom from China. Thus, the farmers had to sell their mushroom in a low price. However, the mushroom farmers still grouped themselves to strengthen their negotiation power.

3) Since the mushroom farmers had to sell their products in a low price, it caused them had many problems i.e. lack of daily flow cash, low income, debt problem, etc.

4) The quality of life and the social life of the mushroom farmers was decreased because they earned less income than before and they also had less social activities for they had to do supplementary jobs to cope up with their daily expenses.